

Šis cīņa nav uzvaras!

BRĪVĪBA

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRATISKĀS
STRĀDNIKU PARTIJAS MĒNESRAKSTS
FREEDOM Periodical of the Latvian Social Democratic Party

Nr 4 [347]

STOKHOLMA

APRILIS 1983

Vēl cīņa nav galā... Brūno Kalniņš

Izdevis apgāds "Memento" Londonā 1983. 280 lappuses. 1899-1920

Un vientuļīgi sēžot, sāk domas tālu skriet.
Sen aizmiguši tēli gar acīm garām iet -

Dzejnieka Eduarda Veldenbauma vārsmā, ko autors izvēlējies savā mūsu visu nepacietīgi gaidītā atmiņu stāsta ievadījumam, arī atgādina, ka stāstītājs ir pēdējais dzīvais Latvijas neatkarīgās valsts proklamēšanas dalībnieks.

Pagājušā gadsimta pēdējā pavasarī mūsu zemē valdīja kiledzīgas sociālas netaisnības izraisīts nemiers. Jaunās strāvas atmodināti, Rīgā streikoja strādnieki. Visnotaļ pamatotā nemiera pēdās, vēstures skatuve uzņāca tad vēl nelegālā latviešu sociāldemokratiskā organizācija.

Cara vara atvēsējās pretsītnam. Starp apcietinātiem bija arī vēl tikai dažus mēnešus vecā Brūno Kalniņš. Vajāšanas un nesamierināma mērķtiecība iezīmēja Kalniņa ģimenes ceļu nākotnei pretim. Tukums, Iļetuvju Zagare un Jelgava bija pirmie ģeografiskie pieturas punkti šai ceļā. Bet jau drīz nācās doties tālāk, uz Cīrihi šveicē. Tur, atceras autors, viņam bijusi iespēja "no tuvuma vērot slaveno vācu sociāldemokrātijas vadoni Augustu Bēbelu", kura runa likusi pamatus gribai "izaugt pašam par politisku runātāju".

1905. gada rudenī, kad Latvijas debesis atblāzmoja visas mūsu tautas sacelšanās ugunis, Pauls Kalniņš staidzās atpakā uz dzimteni, "lai aktīvi piedalītos brīvības cīņās". Dažas nedēļas vēlāk, turpu devās arī Klāra Kalniņa un viņu mazais dēls Brūno. Šķitās, ka revolūcija bija uzvarējusi... Vēl šodien ausis skan dziesma, ko māmuļa tad dziedājusi: "Latvija, mosties, garā nakts jau bēdžas -".

Bet cerības nepiepildījās. Krievu cara sūtītās soda ekspedīcijas kurtajiem atriebības sārtiem liesmojot, krita 2556 brīvības cīnītāji. Apcietināšanas un cita veldā represijas tieši skāra aptuveni 14000 Latvijas cilvēku. Starp tiem bija arī Paula Kalniņa ģimene.

Turpat gadu Cīrihē, pēc tam Berlīnē nodzīvojuši, Kalniņi 1906. gada decembrī, nelegālās LSDSP

Centrālkomitejas aicināti, atgriezās pašu zemē. Sekoja jauns maizes un politiskā darba cēliens Rīgas Jūrmalā. Tur pavadītos gadus atminēdams, autors saistīgi stāsta par laudim, notikumiem, par pirmo skolas laiku Dubultu ģimnazijā, kam tāpat savus zīmīgus uzspieduši tautas modinātājas revolūcijas atplūdi. - Šai laikā sākās Brūno patstāvīgā politiskā darbība - 1913. gadā, 14 gadu vecumā, viņš stājās Latvijas sociāldemokrātijas ierindā, kļūdams arī par Pēterpils krievu maziņu laikraksta "Strādnieku Avīze" Rīgas korespondentu. Viņa pseudonīms bija "Tangens".

Nodajā "Maziņieki un lielieki", kas seko chronoloģiskā stāstījuma ietvaros, autors pārskatāmi patirzā idejisko sašķelšanos tā laika sociālistu nometnē, kas - mūsu skatījumā - iezīmēja ceļu kā uz Latvijas valsti, tā arī uz nekad

[Turp 2. lpp.]

Brāz bangas. Tu naidīgā pretvara
Mēs tālēs sniegsm, kur laimībai
Rainis

Dr. Brūno Kalniņš - ŠI GODA
PREZIDENTS

Sociālistiskā internacionāle savā kongresā Albuferā, Portugālē, 10. aprīlī ievēlēja LSDSP priekšsēdi Brūno Kalniņu par internacionāles goda prezidentu. Kongress to darīja uz internacionāles prezidenta Vilija Branta priekšlikuma pamata lai godinātu viņu kā šodien vecāko internacionāles darbinieku, kas piedalījies kā delegāts gandrīz visos internacionāles kongresos kopš 1923. g. Hamburgā.

Šī ievēlēšana ir izcila goda parādīšana LSDSP vadītājam un viņa politiskā darba augsts novērtējums no pasaules lielās starptautiskās organizācijas. Internacionāle tagad apvieno 74 sociāldemokrātu partijas visos kontinentos. Tai ir vairāk nekā 18 miljoni biedru un par internacionāles partijām brīvās vēlēšanās ir balsojuši vairāk nekā 80 miljoni vēlētāju. Daudzās valstīs sociāldemokrāti ir šodien valdības partijās, citās tie vada opozīciju. Internacionālei, nodibinātai 1864. gadā Londonā, pieder ievērojama loma starptautiskajā politikā.

Brūno Kalniņa ievēlēšana par Sociālistiskās Internacionāles prezidentu ir pirmais gadījums, kad šo augsto pagodinājumu saņem kāds latviešu un baltiešu sociāldemokrāts. Ar šo lēmumu internacionāle izceļ apspiestās Baltijas sociāldemokrātus un atklāti deklarē savu solidaritāti ar viņiem.

Sveiciens mūsu partijas priekšsēdim!

Mēs ar prieku atzīmējam, ka B. Kalniņa ievēlēšana jau 10. aprīlī, ar Brīvības raidītāja starpniecību, kļuva zināma Latvijas iedzīvotājiem.

Sociālistiskās Internacionāles 16. kongress Albuferā
Austrumeiropas sociālistu ūnijas delegāti: A. Belčfelds (Ungārijā),
Brūno Kalniņš, priekšsēdētājs, S. Vonšiks un T. Prokopovičs (Polija)

Vēl cīņa nav galā ...

neaižsniēdzamo sociālistisko tautu apvienību. Lai neaizmirstam: tie, kuri nostājās lielnieku pusē un – vēlāk – nepaguva aiziet no dzīves dabīgā nāvē, turpat visi gāja bojā "tīrīšanās", ko gruzīns Džugašvili organizēja nolūkā "atbrīvot" krievzemi no pārāk "pareizticīgajiem".

Pirmā pasaules kara priekšvakarā, kad "polītiskā dzīve [Latvijā] atkal ritēja strauji", Rīgā streikvoja 370 000 strādnieku. Bet neviens vēl nenojauca, ka Krievija, šis "milzis uz māla kājām", jau drīz atdos Kurzemi vācu ķeizara karapulkiem.

Kara otrajā gadā Kaimiņu ģimene nonāca Somijā, kur tēvs Pauls bija kara ārsts. Dubultu ģimnāziju absolvēt nepaguvis, Brūno turpināja izglītību Helsingforsas Krievu ģimnāzijā. Šai laikā, savas "pretkara" pārliecības vārdā, viņš pirmo reizi nonāca cara "žandarmu nagos". Vien pateicoties vārdā nezināma latvieša palīdzībai, "nodarījums" it kā aizmirsas –.

Pēc ģimnāzijas beigšanas, 1916. gada otrajā pusē, autors iestājās Pēterpilī universitātes juridiskā fakultātē. Paralleli studijām, viņš veica intensīvu politisku darbu. Helsinkos apgūtā zviedru mēle deva iespēju lasīt informāciju brīvajā Zviedrijas presē. Pilsoņu "Dagens Nyheter" un sociāldemokrātiskās jaunatnes savienības "Stormklockan" vēra plašāku skatu strāvojumos un notikumos aiz izkurtējusās krievzemes robežām.

Latviešu personu, personību un grupējumu darbošanos cara Pēterpilī raksturodams, autors ar nožēlu atzīst, ka viņa ideju biedriem tobrīd vēl nebija savu nacionālo prasību. – Bet tādu nebija arī citiem! Šai sakarā gribētum atminēt rindkopu, kas – par sekotāju posmu runājot – atrodama Jāņa Seska grāmatā "Latvijas valsts izcelšanās": no prasības "Brīva Latvija brīvā Krievijā... laikam latviešu tautas prasības nebūtu izvirzījušas, ja pats Krievijas revolūcijas idejiskais virziens un raksturs nebūtu parādījis latviešiem plašāku un augstāku mērķi".

Malzes trūkuma izraisīta, Pēterpilī 1917. gada 7. martā sākās neviena nevadītā revolūcija. Par to mēnešiem ilgi no Krievijas izolētais Ļeņins uzzināja ar šveices laikrakstu starpniecību! Arī mūsu autors šķita, ka brīvības stunda, kaut ilgi gaidīta, sīlusi negaldot.

Atskats darbā, kas darīts Pēterpilī un Rīgā pēc marta revolūcijas, rakstīts plaši, niānsēti. Lasītāja interese par visu tālāko aug augumā.

Revolūcijas iztrūcināta un nogurdināta, Krievijas militārā vara atstāja Rīgu. 1917. gada 3. septem-

brī pilsētā iesojoja vācu karaspēks. Mēneša vidū, kaut klusībā, atjaunojās latviešu politiskā rošība. Ļeņina neaizviltie latviešu sociālisti un demokrātisko pilsonisko partiju pārstāvji radīja organizāciju, kas Latvijas tapšanas vēsturē iegājusī ar Demokrātiskā Bloka (DB) vārdu.

Ir tiesa, ka šai organizācijai nebija ne noteiktas formas, nedz arī pastāvīgas vadības. Un tomēr: "Drūmajā [vācu] okupācijas dzīvē bloka aktivitāte radīja ceļu" tālāk. – Jau septembra mēneša nogalē blokā pārstāvētās politiskās partijas "panāca principiālu vienošanos par Latvijas nākotni", atzīstot, "ka jaunajos apstākļos jāatskās no līdzšinējā viedokļa par brīvu Latviju brīvā Krievijā un jāprasa pilnīgu Latvijas neatkarību".

Demokrātiskā Bloka pārstāvji meklēja un atrada Neatkarīgo sociāldemokrātu partijas (USDSP) Berlīnē atbalstu. Kā bloka, tā Rīgas Strādnieku deputātu padomes rakstītos "dokumentus no hermētiski izolētās Rīgas uz Berlīni slepeni nogādāja daži vācu kareivji-sociāldemokrāti, kas bija ar mums nodibinājuši sakarus tūlīn pēc Rīgas krišanas". USDSP vadītājs, G. Ledeburs, nolāsija DB un Strādnieku deputātu padomes neatkarības rezolūciju Vācijas reichstāgā 1917. gada 1. decembrī. Ledebura runu, ko atferēja vācu sociāldemokrātu prese, "pārņēma šveices, Holandes un Zviedrijas laikraksti".

1918. gada 17. jūnijā, pēc defīnītvās atšķiršanās no lielniekiem, maziņu pulciņu un Jaunatnes savienības sūtītie delegāti kopējā konferencē vienojās atjaunot partiju, pieņemot nosaukumu Latvijas [ne valsts latviešu] Sociāldemokrātiskā Strādnieku Partija. Brūno Kaimiņu ievēlēja Centrālkomitejā. Vēlāk – un līdz 1926. gadam – viņš bija partijas sekretārs.

Par revolūciju Vācijā un tās ietekmi un tālākajiem notikumiem mūsu zemē autors raksta: "Mēs, latviešu sociāldemokrāti, gribējām būt jaunās, demokrātiskās Vācijas draugi un cerējam, ka vācu armijas revolucionārās padomes sniegs mums militāro aizsardzību [pret lielniekiem] pirmajos mēnešos. Vācu revolūcija bija mums atnesusi brīvību un mēs gaidījām tās atbalstu arī nākotnē". – Bet jau drīz mūsu sociāldemokrātijas vadoņi noprata, ka ideālisms un reālpolitika, ko prasīja lielas tautas subjektīvās dzīvības intereses, nebūt negāja roku rokā.

Raudzīdamies no DB pulcināto viedokļa, autors pasteldz garām latviešu Pagaidu Nacionālās Padomes [tā darbojās Pēterpilī un Vaikā] lomai un nopelnam taču kopēji –

kaut arī savrup – veiktajā darbā par neatkarīgās Latvijas vārda iznešanu pasaulē.

Kad Rīgā 1918. gada 17. novembrī tapa Tautas Padome, šīs padomes locekļi vēl nezināja, ka jau 11. datumā LPNP pilnvarotais, Zigfrīds Anna Melerovics, Londonā bija saņēmis britu valdības galvas rakstisku deklarāciju, ar kuru uzvarētāja lielvalsts atzina LPNP par de facto augstākās varas nesēju Latvijā.

1918. gada 18. novembra pēcpusdiena. Kamēr sirmā Rīgā slīgst rudens mijkrešlī, vēlākā Nacionālā Teātra zālē pulcējas trīsdesmitastoņi Tautas Padomes locekļi. Viņi pārstāv astoņas politiskās partijas, viņu vidū tikai nedaudzi ir pārsnieguši pusmūža sliekšni. Uz skatuves aiz viņiem – Reitera koris. Tas tādēļ, lai jo skaļi nākotnes rītam pretim skanētu lūgšana: Dievs, svētī Latviju! – Pikst. 20.00 akts ir galā. Latvijas dibinātāji un svinīgā brīža liecinieki izklīst.

Autors par visu to runā ar silstumu, kas jo dziļi ietekmēs lasītājus. Ne vismazāk tos, kuri izauga

mūsu valsts nodibinātāju dotajās tradīcijās ieaugdami.

Dienu vēlāk, 19. novembrī, sastādījās Latvijas Pagaidu Valdība. Bez armijas, bez politiskā un administratīvā aparāta, bez naudas, tā nu lūkoja vadīt samulsušu tautu pretim pārbaudījumu laikam – un Brīvības Cīņām par gūtā paturēšanu.

Aiz Latvijas austrumu robežām milza spēks, kura centrā bija divas lielnieku samulsināto latviešu strēlnieku brigādes. Uzbrukuma nenovēršamību jaužot, "Sociāldemokrāts" 1918. g. 12. decembrī ziņoja: "Bads un sals, beztiesu nošaušanas un rupjas patvarības sekas padomju iebrukumam Latvijā."

Tad atkāpšanās, samulsums, šaubas, viena un cita valsts dibinātāja "izbraukšana uz ārzemēm". – Autors cienītais laika biedrs, pulkvedis Aleksandrs Plensners, par to rakstījis: "Lai nevienam tomēr nespriež ar savu šodienas gudrību, ir apstākļi un laiki, kad arī gudram nav lielas gudrības. Līdz, pēkšņi, bezcerības vietā nāk pašvība."

Nodajā "Liepājas posms" autors ar jūsmu atceras vēl atlikušajā Latvijas nostūrī pārdzīvoto: "19. janvārī 21331 balsttiesīgais vēlētājs piedalījās pirmajās brīvās un demokrātiskās vēlēšanās", lai izraudzītu locekļus Liepājas pilsētas domei. "Vēlēšanu rezultāti... pārsteldza visus. LSDSP saraksts ieguva 11625 balsis, tātad 54 proc.". – Tā mūsu partijai bija spoža un iespaidīga uzvara.

Par Pulkvedi Oskaru Kalpaku lasām, ka tas parādījis izcilas militāras spējas un politiskā stāvokļa izpratni. "Savus politiskos uzskatus Kalpaks bija veidojis

Pie Zviedrijas apvāršņiem

ALGU NOLIGUMI STIPRINĀS VALSTS EKONOMIJU

Daudz kas Zviedrijā šodien nerit vecās slīdēs. To rādīja arī nupat pārdzīvotā algu līgumu procedūra. Negaidītas situācijas un pārsteigumi nomainīja viens otru.

Vispirms īsa priekšvēsture. Kad pagājušā gada oktobrī sociāldemokrāti nomainīja pilsonisko valdību, viens no pirmajiem lēmumiem bija pazemināt Zviedrijas kronas vērtību par 16 procentiem. Par to pat dažam labam sociāldemokrātu vēlētājam saraučās pierē, un uzacis sagāja kopā, kā jautājot – kas tad nu, kāpēc tik daudz? Praktiski tas nozīmēja atvieglināt stāvokli un pastiprināt konkurences spējas Zviedrijas eksporta rūpniecībai, bet līdz ar to arī pamazināt dzīves līmeni zemes iedzīvotājiem par kādiem četriem procentiem. Bija arī skaidrs, ka devalvācija iedarbosies kā dzinējspēks inflācijas pieaugumam. Te Zviedrijas jaunais finanču ministrs Felts spēlēja augstu spēli.

Pirmais mājiens, ka izspēle paņems "stīkus" un dos rezultātu, nāca, kad visas lielās arodbiedrības nolēma pieprasīt algu paaugstinājumus tikai divu procentu apmērā. Tas nozīmēja, ka šoreiz arodbiedrības pieļauj reālo lēnākumu pazemināšanos par trijiem līdz pieciem procentiem un nemēģina kompensēties par izdarīto devalvāciju.

Likās, ka algu nolīgumiem būs jābūt īsai un vieglai procedūrai. Bet nekā, te sākās pārsteigumu virkne. Ja darba devēji paskaidroja, ka iespējamie algu paaugstinājumi jau ir iekļauti, un tādi nav iespējami, to jau nevar uzskatīt par pārsteigumu. Tāda ir parastā darba devēju pirmā atbilde, un šoreiz tai bija pat zināms pamats. Iepriekšējā, divgadīgajā algu nolīgumā ierakstītā algu paaugstināšanas garantija – ja cenu pieaugums pārsniedz zināmu līmeni – dod jau gada sākumā automātisku algas līmeņa paaugstinājumu par pāris procentiem gandrīz visām atalgoto grupām.

Pārsteidzoši toties bija, ka darba devēji noraidīja līgu laiku pielietotos centrālos nolīgumus. Tāpat citos principālos jautājumos, kā piemēram, algu sekošanā attiecībā pret citām algu grupām, algu sadalei nolīguma ietvaros un strādnieku tiesību jautājumos tie uzstādīja tādas prasības, kas nekādā veidā nebija pieņemamas arodbiedrībām. Izskatījās, ka lielā Zviedrijas Darba devēju apvienība [SAF] par katru cenu grib nonākt konfliktā. Varbūt tas bija izskaidrojams ar līgumu, kas radās par zaudēto politisko lēbaldēšanas kampaņu pret

sociāldemokrātiem, ko darba devēji veda un finansēja pagājušās vēlēšanās. Situācija izveidojās tāda, kāda ir, kad mazs sunītis griežas tikai riņķī un visu laiku kož pats sev astē.

Metallapstrādāšanas uzņēmumu darba devēju organizācija tomēr atgriezās un atstāja bezmērķīgo riņķošanu un iesaistīti, atkal varbūt pārsteidzoši, atsevišķās, bet mērķtiecīgās apspriedēs lielo metallstrādnieku arodbiedrību. Metallstrādnieki gan saņēma daudz kritikas no pārējām arodbiedrībām, ka viņi tagad sagraujot solidārisko algu politiku, bet sasāpējušais jautājums par algu līmeņu līdzsekošanu nekad nav bijis metallstrādnieku sirdslīdēt. Viņi bieži ir jutušies pat izmantoti, jo strādājot uz akorda tie paaugstina savus darba tempus kamēr citas grupas, kas savu darba ritmu nemaina, iegūst tādu pašu algas paaugstinājumu.

Noliekot, tā sakot, algu līdzsekošanas jautājumu "uz ledu", metallstrādnieku arodbiedrība "Izdina cauri" visas savas pārējās prasības, ieskaitot algu paaugstinājumu par 1,8 procentiem. Tas panāca lūzumu saspīlētajās attiecībās, un pārējie algu nolīgumi strādnieku sektorā drīz sekoja. Tur nu arī iedarbojās netiešs valdības spiediens. Nolīgumi dod kādas desmitdaļas procenta mazāk kā metallstrādnieku nolīgums, bet te ietilpst arī klauzula par aprobežotu algu līdzsekošanu.

Ar to vēl cīņas un pārsteigumi nebija galā. Ierēdņu organizācijas valsts un pašvaldību sektoros parādīja krasu nostāju un pūta cīņas taurēs, lai glābtu sev tik svarīgo algu līdzsekošanas veidu un vēl dažus citus principālus jautājumus. Nonāca līdz virsstundu blokādēm un gandrīz turpat arī pie streika. Bez pretestības no darba devēju puses nāca vēl spiediens no pārējām organizācijām, kas jau bija noslēgušas nolīgumus, vai arī gribēja tādus slēgt. Tāpēc arī valsts ierēdņi, stundu pirms izsludinātā streika, noslēdza algu līgumu uz apmēram tādiem pašiem noteikumiem kā agrāk noslēgtajos līgumos.

Finanču ministrs var atvilkt elpu. Svarīgākais klucītis plānā, lai devalvācija dotu pozitīvus ekonomiskus rezultātus, ir iekritis savā robā. Vēl nenoslēgtie algu līgumi, kas skar ierēdņus bankās un privajā rūpniecībā, vispārējo algu līmeni nevar ietekmēt. Tie, ja viņiem izdotos iegūt labākus noteikumus, šogad lomu nespēlēs, bet var sajaukt gaisu nākošā gada līgumu procesam.

Ka Zviedrijai ir vesela rinda ekonomisku problēmu, kā iztrūkums

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU DZIESMU DIENU, MINSTERE 1984. GADĀ [31.7 - 5.8] PAREDZĒTA NORISE

Aicinot visu kontinentu latviešus uz šīm dziesmu dienām, atskārsim, ka pēdējos piecos gados mūsu dažādo ansambļu kvalitāte ir vēl augusi un viņu uzdevums mūsu kultūras dzīvē ir plašāks, nekā šī viena nedēļa spēj aptvert. Reizē gribas dot arī dziedātājiem, dejotājiem un aktieriem pašiem svētkus, ne tikai mēģinājumu virkni. Simboliski pareizi liekas arī, ka šī latviešu skolas un daudzo abiturientu pilnībā svētkiem jābūt pēc iespējas jauno diriģentu un izpildītāju rokās.

Mēs paredzam: būs blīva, bagāta, dzirkstoša nedēļa. Būsīm lepnī, ka 40 svešuma gados mums vēl ir tik daudz!

– Iesim visi gājienā uz Ministeres "sirdi" – un, pirms ejam Domā, dziedāsim kopīgi Doma laukumā.
– Brauksim ar speciālvilcienu (vai autobusiem) uz sarīkojumu vietu pie "dzelzs aizkara".

Sarīkojumu virkne:

– KOPKORIS – dižuzvedums "No Dikļiem līdz Minsteri", atskatoties uz 111 gadu dziesmu svētku nacionālās izpausmes vēsturi

– TAUTAS DEJU LIELUZVEDUMS

– SAULES JOSTA no Austrālijas

– "Sprīdītis" – Andreja Jansona dziesmu spēle Ministeres latviešu ģimnazijas uzvedumā.

– MINISTERES VAKARS – vēsturiska dziesmu un deju virkne, godinot MLČ 40 izlaidumus.

– ATBALSS, KOLIBRI un SOLĀRIS kop-koncerts.

– ŅUJORKAS KORA un Toronto ZĪLES koncerti.

Priekam vakaros:

– Zājumballe Ministeres Brīvdabas mūzejā ar dažādu ansambļu tautas mūziku un dejām, pūtēju orķestri un cūku cepšanu uz lēsmu.

– Nakts "Govju ciemā" – Studentu krodziņu rajonā galvenā iela būs tikai latviešiem vien.

– "Lielā" dziesmu dienu balle – pie rezervētiem un nerezervētiem galdiem.

– "Tu esi Ministeris mans draugs" – uzvedums Ulža Siliņa režijā ar daudzu talcinieku piedalīšanos.

[Turp 8. lpp.]

[Turp 5. lpp.]

1

Vēl cīņa nav galā ... Brūno Kalniņš

Vēl cīņa nav galā ...

Brūno Kalniņš

GRĀMATA PASŪTAMA SEKOJOŠĀS VALSTĪS !

ASV.

L. Rumaks.,
27 Miller Place,
Hempstead,
N.Y. 11550

O. Diķis.,
R, 4 Waverly
OHIO. 45690.

ZVIEDRIJĀ.

Maira Kalniņa.,
Fornhöjds v. 9,
S-151 58 Söndertälje,
Sweden

ANGLIJĀ.

Jānis Pētersons.,
A22 Du Cane Court,
Balham High Road,
London SW17 7JA England

Grāmatas Cena.

Zviedrijā	Anglijā	Vācijā	ASV	Kanadā	Austrālijā
Skr 140:00	£ 10.00	Dm 45.-	\$ 20.00	\$ 23.00	\$ 22.00

Cenā ir ieskaitīta izsūtīšana.

VĀCIJĀ.

Ģirts Zēgners.,
Germanenstr. 23,
D-5216 RHEIDT,
West Germany

Vēstule **BRĪVĪBAI** no Telavivas

VEL KRIZE NAV GALĀ

Vēl cīņa nav galā: tā saucas Br. Kainiņa memoriāls. Vēl cīņa nav galā: tāda ir LSDSP devīze. Vēl krīze nav galā: tā spriež Izraēlas Darba partija. Nav vēl galā krīze, kas liek sevi manīt tiklab "plašajās tautas aprindās", kā arī pašā sociāldemokrātu partijā.

Kopš tā brīža, kad BRĪVĪBAS slejās parādījās mans iepriekšējais rakstiņš, notikumu mūsu pusē bija "brīsmīgi" daudz, un daži no šiem notikumiem bija tiešām brīsmīgi – bez pēdējām. Tagad to visu izklāstīt, pārstāstīt diez vai vērts: BRĪVĪBAS lasītāji ir, cerams, pietiekami labi informēti. Par krīzi, kas sagādā rūpes Izraēlas cionistiskās strādnieku kustības aktivistiem, gan derētu dažī paskaidrojumi.

Libānas karagājiena "uztvere" tautā un politiskās pagiras, kas mulsināja prātus š.g. februārī, pēc prof. Kahana komisijas secinājumu publicēšanas, lieku reizi liecina, cik nozīmīgas pārmaiņas pēdējos gados notikušas visā mūsu sabiedrības struktūrā... un cik maz Darba partija pratusi pielāgoties jaunajiem apstākļiem.

Tā jau ir tā nelaiمة, ka nākas runāt par mūsu strādnieku kustības "sklerozi": Izraēlas sociāldemokrāti nu jau labu laiku pamatīgi "at-rāvušies" no t.s. prastā darba darītājiem, sevišķi pilsētās. Viņu balsts un cerība ir literāti un mākslinieki, skolotāji un ierēdņi, kuri pa lielāku daļu cēlušies no Eiropas un mantojuši no "cionistiskā sociālisma celmlaužiem" mazliet naivo pārliecību, ka ar labu gribu vien iespējams "kustināt kal-nus", īstenot sapni par mieru un taisnību.

1981. gada vēlēšanās sociāldemokrātu un kreiso cionistu bloks dabūja gandrīz tikpat daudz balsu, cik nacionālistu un liberāļu bloks. Šis "gandrīz" otru reizi nosēdināja Darba partiju opozīcijas "beņķos". Varētu likties, ka sašutums par aizsardzības ministra šarona impulsīvo avantūriskumu – sašutums, kas tik uzkrītoši izpaudās milzu mītiņos Telavivā pērnā gada vasarā un rudenī, kā arī viņa atceļšana no šī amata pēc Beirutas slaktiņa izmeklēšanas komisijas ieteikuma esot labas pazīmes, kas liecinot par tautas pieslēšanos sociāldemokrātiem, par to, ka nacionālistu demagoģiskajiem saukļiem vairs nav panākumu.

Nekā nebija! Taisni tagad mazizglītoto "mazo cilvēku" lielais valrums atbalsta nacionālistus ar mazliet pagurušo, bet arvien vēl

"daiļrunīgo" Beginu priekšgalā, joprojām tic viņa bramanīgajiem solījumiem, ka stingra, nepieņemama nostāja teritoriālajos jautājumos "atmaksāšoties" un ka viss būsot kārtībā... ar Dieva palīdzību.

Šai pēdējā teicienā – ar Dieva palīdzību – "slēpjas" Begina popularitātes izskaidrojums. Begins nemaz nav reliģiozs – un arī viņa "publika" nebūt nesastāv no reliģiskiem fanātiķiem. Taču Begins zina, ka 60 vai pat 65 proc. no Izraēlas žīdiem ir leceļotāji no musulmaņu zemēm un šo leceļotāju bērni, kuru domāšanas veids stipri atšķiras no "tipiski eiropiskā", kas tik raksturīgs mūsdienu Izraēlas dibinātāju – sociāldemokrātu paaudzei, sākot ar Ben-Gurionu un beidzot ar Goldu Meiru un Igalu Alonu. Begina piekritēju masas – tie ir visumā sirsniņi un labestīgi, bet reizēm pārlieku temperamentīgi un emocionāli cilvēki, kam netiek eiropiskā "matu skaidīšana" (Haarspalterei): viņiem imponē bravurīgs optimisms – arī tad, kad tam nav pamata realitātē. Viņu optimisms, atšķirībā no strādnieku kustības veterānu optimisma, sakņojas nevis prāta apsvērumos, bet dvēseles dziļēs. Viņiem bravurīgais nacionālistu optimisms imponē tāpēc, ka tajā izpaužas pajāvēība Radītājam: "Dievs ir līdētis" – "Elohim gadoli", šis teiciens ievirīta [Ebreju] valodā ir plaši pazīstamā musulmaņu-arābu saukļa "Allā-hu akbar" ekvivalents.

Ko lai dara – mūsu tautas šūpulis bija kārts te, Austrumos, mēs esam atgriezušies mūsu senajos novados, un kaut gan mūsu valsts, kas "atjaunota" pēc 2000 gadu pārtraukuma, patiecoties Eiropas cionistiem guvusi eiropisku, t.i. demokrātisku, parlamentāru iekārtu, tautas vairākums ir jaudis, kam austrumnieciska mentalitāte, cilvēki, kas dusmojas, kad "visādi profesori" viņus pamāca, "kā mīlēt mieru". Šo austrumniecisko mentalitāti izmanto savās interesēs mūsu labējie ekstrēmisti, kuri, paši parasti būdami pēc izcelsmes eiropieši [vai amerikāņi, kā bēdīgi slavenais "rabīns" Meirs Kahane], uzrīdī "tumšos ļautņus" [tumšus bleži vien arī ādas krāsas ziņā] "mācītiem vīriem, tēvzemes nodevējiem".

Un kāds ir secinājums? Manuprāt Darba partija, kural es no visas sirds vēlu panākumus, spēš pārvarēt krīzi pašā partijā un atgūt vēlēšanu uzticību vienīgi tad, kad būs darīts gals nebeidzamajiem ķīviņiem starp partijas priekšsēdi Peresu un bijušo valdības galvu Rabinu, kad partijas priekšgalā nostāties patiešām populārais Na-vons [kurš maijā noliks valsts

prezidenta pilnvaras], kad sociāldemokrāti nobīdīs pie malas kreisos dogmātiķus [kuri tikai kaltina tos pašus darba cilvēkus, ko viņi sakās mīlam] un kad Darba partijas politiskajā programmā būs ierādīta pienācīga vieta ne tikai Taisnībai un Mieram, bet arī Nācijai un Ticībai – ne jau šauri reliģiskā nozīmē, bet ņemot vērā to apstākli, ka cilvēkam, kurš nav pieradis pie abstraktiem jēdzieniem, vajadzīgs emocionāls stimulants, kas rodams tautas tradīcijās.

Jā Izraēlas Darba partijā nenotiks pamatīgas pārmaiņas apmēram tādā garā, kā nupat "uzrādīts", tad, baldos, tai vēl ilguš, ilguš gadus būs jāsamierinās ar nacionālistu hegemoniju mūsu zemītē. Ne velti runā par to, ka 1977. gadā, kad Begins pirmoreiz uzvarēja vēlēšanās, beigusies "Pirmā republika" un sākusies "Otrā republika", un jau tagad tie ārzemnieki, kam priekšstats par žīdu valsti bija saistīts galvenokārt ar tādām jēdzieniem kā "kibucis", ir pārsteigti par Izraēlas "ģīmja" jaunajiem vaibstiem.

Tiesa gan, Darba partijai joprojām ir "struktūrais atbalsts": Strādnieku federācija [Histadrut], ar šo federāciju saistītais rūpniecības sektors [t.s. "strādnieku koncerni"], Strādnieku banka, daudzie un dažādie kooperatīvi, sliešu organizācija "Na'amat", Slimo kasu apvienība utt. Taču ko līdz struktūrai, ja nav jaunu, patiešām laikmetīgu ideju, kas varētu atbalstīt arī "austrumniecisku" cilvēku sirdīs?

Vēl krīze nav galā, un lai krīzi pārvarētu, nupat pieminētajos jaunajos vaibstos vērīgi jāieskatās arī tiem, kas vēlas, lai valdības priekšgalā nostātos Darba partijas līderis.

LSDSP, šķiet, jau labi sen atbrīvojusies no "lielā balasta", ko diemžēl nevar teikt par manas zemītes sociāldemokrātiem. Būtu jau laiks!

Franks Gordons

PIE ZVIEDRIJAS APVĀRSNĒM...

valsts budžetā, bezdarbs, it sevišķi jauniešiem, imports krievi pārsniedz eksportu u.t.t., to zina un sajūt visi iedzīvotāji. Tomēr varam apgalvot, ka nevienai citai valdībai Zviedrijā, kā tikai sociāldemokrātu, nebūtu izdevies pierunāt arod biedrības noslēgt tik nesavtīgus nolīgumus. Runa te var būt netikai par ekonomiju, bet par uzticību vispār valdības, tas ir sociāldemokrātu, politiskai nostā-jai. Bet šī nostāja ir jāatbalsta Ga.

Abpus robežām

Pie visa var pierast. Tā padomju pilsonis apradis ar saukļiem un mudinājumiem, kas to pavadā ikdienā un nelielā mieru pat atpūtā. Bet tagad būšot citādi – mazliet citādi. Saukļu inflāciju vajadzēšot ierobežot – tā apmēram izteicies partijas pats augstākais pavēlnieks Andropovs. Un tas tikpat kā paraut vajā slūžas – visi, kas to jau sen apjēdza, bet diktatūras apstākļos muti valdīt iemācījušies, tagad droši to var pateikt. Pie tādiem "drosminiekiem" pieder arī mūsu dzimtenes Teātra biedrības priekšniece, aktrise Lidijsa Freimane, kas sakarā ar nupat notikušo biedrības X. kongresu klāsta sekojošo: "[...] gribu izteikt savu gandarījumu, ko izjūtu, izlasījusi partijas ģenerālsēkretāra Juriļa Andropova lētišķo runu, ko viņš teica PSKP Centrālās Komitejas Novembra plenumā. Dziļi atsaucību manī radīja viņa vārdi, ka "ar lozungiem vien varam neizkustināsi". Tiešām ir pienācis laiks izbeigt vietā un nevietā skandināt cēlus lozungus, jo aiz bieži daudzdzināto saukļu frāžainības nereti slēpjas vienaldzība, domāšanas stereotipi un pat glupjība" [Lit. u. Māksla 11/2-83]. Ar rūgtumu jāpiebilst, ka Freimanes cerības kautko nopietni grozīt šajā lietā paliks tikai frazes vērtībā, jo visa padomju komunistiskās diktatūras ēka ir saķepēta kopā ar dažnedažādu saukļu melu māliem. Sākt tos urbināt un atkasīt nozīmē vairot sabrukuma draudus visai sarkanās imperijas struktūrai. Un to jau "visaugstā valdīšana" labi saprot, tāpēc viss paliks pa vecam: uz tautas pļeciem uzkrautais propagandas aparāts turpinās savu fražu tarkšķošanu, bet pati tauta strādās, un varbūt vēl sūrāk nekā līdz šim. Pierādījums tam ir pašas Freimanes nolasītais biedrības valdes ziņojums, kurā viņa vairākkārtīgi citē frazes par miera saglabāšanu, skārisko Rietumu naidu pret sociālismu un tā joprojām. Teātra darbinieki tiek uzaicināti uzmanības centrā paturēt "kontrapropagandas uzdevumus" un pāvērt ceļu "kā politiskai drāmā, tā darbiem ar revolucionāri vēsturisku tematiku, kuru mūsu teātra afišās šobrīd nav daudz" [Lit. u. M. 18/3]. Un tieši pēdējās dzīvā cilvēka vietā bieži runā tikai fražu automāti, tāpēc arī no tām mēģina izvairīties kā skatuvnieki tā skatītāji.

"Kāpēc es esmu komūnists, kāpēc es esmu Padomju savienības draugs?" – jautā pazīstamais grieķu komponists un daudzu mūzikas mīļotāju "idols" Mikis Teodorakis. Viņš kā goda viesis piedalījies padomju 60 gadu pastāvēšanas svinībās

un tur, acīm redzot, labi ēdināts, dzirdināts un visādi uz "rokām nēsāts". Jo kā lai izskaidro, ka viņa citādi smalkā dzirdē kļuvusi pēkšņi pašam kurla pret tiem brīvības un cilvēcisko tiesību saucieniem, kas atskan no tur vajāto jaužu un apspiesto tautu mutēm.

Savā rakstā, kas nesen publicēts krievu žurnālā "Komunist" un saīsināti pārspiests "Literatūras un Mākslas" 4. marta nummurā, Teodorakis, šis klasiskās demokrātijas zemes pārstāvis, "nodzied" slavas dziesmas padomju imperijai visās iespējamās tonkārtās, parādot ārkārtas naivitāti, lai neteiktu – politisku zīdainību. Sava raksta beigās Teodorakis, apjūsmojis Andropova gudrību un savu iespēju būt klāt 60 gadu svinībās, sit leņņi sev pie krūts, teikdams: "Es nepāprotami sajūtu sevi kā Vēsturiska – Vēsturiska ar lielo burtu – notikuma aculiecinieku un dalībnieku". Te vietā atgādināt, lai šī Maskavā laipni uzņemta viesu mūzika nevienu nesamulsina. Viņš ir savā reizē bīstams – bīstams Eiropas tautu brīvībai!

Visās pasaules malās vairāk vai mazāk šogad atzīmē 100 gadu nāves dienu Kārlim Marksam un 500 gadu dzimšanas dienu Mārtiņam Luteram. Viņiem abiem piederēja hegelistiskās antitezes loma sava laika apstākļos un, vērtējot viņus un viņu darbus šodien, tie nav izraujami no vēsturiskā konteksta. Kā Luters tā Markss nav atdalāmi no Eiropas garīgās, sabiedriskās un materiālās kultūras vēstures, un viņu ietekme sniedzas tālu pāri mūsu kontinenta robežām. Viņu vārdā – sevišķi Marksa – ir karots, sodīts un postīts, bet par to tiesājami nav šodien ne viens ne otrs. Katru mācību, katru teoriju, arī daudz mazāk kļūdainu kā marksismu vai tikai ticībā enkurotu kā luterismu, var novest līdz bezjēdzībai, ja to pārvērš dogmā un piemēro neatbilstošos apstākļos. Ja Luters droši uzdūra pletukušos augoņus torēlējā baznīcā, tad Markss tikpat bezbailīgi parādīja sūstošo rētu agrā industrialisma posmā, uzrokot arī vienu otru apslēptu sakni sabiedriskās attīstības vēsturē, kurām tā sauktā ideālistiskā filozofija nekad neuzdrošinājās pieskarties. Vai tas patikums, vai ne – par to viņus abus cilvēce vēl ilgi atcerēsies.

Pāvests Romā tomer ir varenāks par Nobeja komitejām Skandināvijā! Visiem zināmi gadījumi, kad Nobeja balvas saņēmējiem liegta izbraukšanas atļauja no padomijas, bet pāvesta izraudzītam jaunam kardinālam – šoreiz mūsu tautietim Juliān-

am Valvodam, tāda tika piešķirta bez kavēšanās. Varbūt Rīgas Čekas kundziņi to arī būtu lieguši, bet šoreiz, droši vien, to noteica Maskavas "daudz-zvaigžņotie", varbūt pat ar pašu Andropovu priekšgalā, kam vajadzēja steidzīgi uzlabot samaitāto reputāciju sakarā ar viņa vārda iemaisīšanu attentātā pret pāvestu. Lai nu kā, bet arī mūsu katoļu augstam garīdzniekam, izbraucot no okupētās dzimtenes, bija nepieciešams čekas "zīmogs", tāpat kā visiem citiem, kam atļauts kādreiz ieelpot brīvo rietumu zemju gaisu, vienalga vai tie ir zinātnieki, kultūras darbinieki vai citu nozaru, jaudis. Taču šoreiz, izpēruma kārtā, par to mūsu trimdas presē, dažādos biļetenos un pārrunās nebija dzirdams neviens kritisks komentārs. Valvoda luterāņu kolēģam gan tik viegli nav klājies, nemaz nerunājot par laicīgākiem ceļotājiem no tās puses. Protams, katrs tāds gadījums izvērtējams pats par sevi. Arī "čekas pirksta" speciālistiem nav nemaz tik viegli, kā vienam otram tas varbūt var likties...

J. Gu.

MIRIS JĀNIS SAPIETS

Londonā, 4. aprīlī, mira Jānis Sapiets. Nelaiķis strādāja BBC Austrumeiropas raidījums nodaļā. Viņš ieņēma divus postēnus: vadot centrālo pētniecības departamentu un reliģiskos raidījumus krievu valodā. Jānis Sapiets bija izcils lietpratējs Padomju un Austrumeiropas jautājumos un ar jaunāko Padomju notikumu analīzēm viņš arī bieži uzstājās BBC iekšzemes raidījumos. Ar saviem reliģiskiem raidījumiem nelaiķis bija plaši pazīstams Padomju savienībā. Raksturīgs bija gadījums kad Solženīcinu izraidīja no Pad. savienības – no žurnālistiem Sapiets bija vienīgais ar kuru krievu rakstnieks vēlējās tikties. Informācija no Latvijas norāda ka viņam bija arī prāvs klausītāju pulks dzimtenē. Latviešu vidē Jānis Sapiets darbojās par draudzes mācītāju un reizē bija ilggadējs Latviešu Nacionālās Padomes Lielbritānijā loceklis. Ar savu sirsnību un nosvērtību Jānis Sapiets iemantoja cilvēku uzticību, tīklab personīgā saskarē kā arī kā balss radio viļņos.

at.

Meklējiet rakstos un serijs !

Kādā kara gājienā pret krieviem ap 1293. gadu zviedru karaspēka pavēlnieks Torgils Knutsons [Knutsson] Karēlijas šaurumā pie Somu jūras līča lika pamatus Vīborgas pilsī jeb cietoksni. Ar laiku tur Izauga Vīborgas pilsēta [somiski: Viipuri], ko 1944. gadā krievi Somijai atņēma līdz ar citiem austrumu novadiem. Tagad pie Vīborgas pils ir piestiprināta plāksne, kur lasāms, ka **"Vīborga ir mūšsena krievu pilsēta**. Tūristiem tiek stāstīts, ka Lielajā Tēvijas karā krievu karaspēks to atbrīvojis no fašistu varas.

Par šiem padkrievu historiografijas sasniegumiem raksta somu diplomāts M. Jakobsons laikr. "Svenska Dagbladet" [19.3], piezīmēdams, ka vēsture Maskavai ir ārpolitikas instruments, nevis zinātne. Pie līdzīga secinājuma jau agrāk bija nonācis zviedru vēsturnieks Kristians Gerners savā rakstā **"Katas-trofāla tikšanās ar padomju vēsturniekiem"** [SvD, 10.11.82.]. Viņš izvērtē četru simpoziju norisi, kur piedalījušies zviedru un padomju vēsturnieki, un konstatē:

"Ir **neclenīgi** turpināt šādā veidā rīkot simpozijus ar padomju vēsturniekiem, jo pēdējie tos izlieto politiskai propagandai. No zinātniskā viedokļa šāda tikšanās ir **bejēdzīga**".

Dr. U. J. emisārs un rezidents b. Kindzulis šai sakarā piebilda: "Nav jau tik bēdīgi. Padomju zinātnes sūtni taču joprojām var augstā akadēmiskā līmenī uzstāties baltiešu trimdinieku rīkotos simpozijos un konferencēs."

Nesen apritēja simts gadu kopš miris Mozus ticības renegāts un laicīgās paradizes sludinātājs Kārlis Markss. Šis jubilejas laikā zināms skaits ticīgo apmeklēja Marksa kapu Londonā, bet zviedru laikr. "Expressen" līdzstrādnieks Kalle Hords devās uz Trīru [Trier], lai skatītu māju, kur marksisma pamatlicējs pirmoreiz ieraudzīja dienasgaismu. Taču ar šīs mājas resp. K. Marksa ielas atrašanos bijušas problēmas. Kad žurnālists pēc tās jautājis kādai vācu dāmai, tā nikni viņam uzsaukusi:

- Ful, kā jums nav kauna!

Tad žurnālists lūdzis padomu kādam vācu vīram, kas arī norādījis ceļu un jautri pieminājis:

- Lai jums daudz priekā
Izrādījos, ka K. Marksa lelu
ir okupējušas Trīras "draiskules",
kas tur progresīvi darbojas deviņos
priekā namos - "Bel ami", "Mon
Cherie", "Lido Bar", "Romantica"
u.c. [Expressen, 13.3.]. Dažreiz
tur norisinoties arī sava veida
šķiru cīņa, par ko sacerēta rīme:
Mums gāza par kaklu, mēs
viņiem - pjaukas
Par augstiem principiem -
dēj kādas maukas.

*

17. februārī Rīgā notika Latrepublikas Teātra biedrības X kongress, kas saņēma šādus LKP CK novēlējumus:

"Teātriem jārada darbi, kas veido un nostiprina padpatriotisma un socinternacisma jūtas un veicina padtautu kultūru tuvināšanos. Nepieciešams pilnveidot darbdisciplīnas nostiprināšanu."

Teātra biedrības valdes priekšsēdētāja L. Freimane savukārt apliecināja: "Pozitīvā ideāla pārmiešošana skatuves tēlos mums visiem ir garīgi tuvs uzdevums. Uzmanības centrā jāpatur kontropagandas uzdevumi. Jāpaver ceļš politdrāmāi."

Debatēs aprādīts, ka progresīvie latviešu teātra darbinieki vienmēr interesējušies par **krievu teātri** un mācījušies no tā. [LuM, nr. 7 un 8]. Turpat, it kā piebildes veidā, publicēta Egila Plauža vārsmā:

Kas ir labi, kas ir slikti -
Citi priekšā pateikt prot.
Rāmi soļoju uz bīkti,
Ceļā šābi ledzerot.

*

Sakarā ar Teātra biedrības kongresu dažus piemērotus pantus publicējusi Anda Līce [LuM, nr. 9]:
Vairāk grima, dārgās sievietes!
Laika vecis ik reizi nopūšas,
Kad paskatās Afrodītē.

*

Vai tikai lomas daļa.
Bet spēle rit jau pilnā sparā.
Uz izrādī, kam nosaukuma nav,
Pēc biļetēm stāv rinda garu garā.

Cirulputeni pa logu vērodams,
savu seriļu beidz Dr. Ulfas
Jāņsons.

ASV KONGRESS PAR STĀVOKU BALTIJĀ

Savienoto valstu kongress savā kartējā pārskatā par cilvēka tiesībām **Country Reports on Human Rights Practices for 1982**, kas iznācis š.g. febr., sniedz arī kodolīgus pārskatus par trim Baltijas valstīm. Par apstākļiem Padomju savienībā sniegts vispārējs apraksts. Atsevišķās nodaļās par Baltijas valstīm teiktās saskan ar ASV politiku neatzīt Latvijas, Lietuvas un Igaunijas iekļaušanu PSRS.

Apraksti par Baltijas apstākļiem nesniedz neko jaunu latviešu vai citu baltiešu izcelsmes lasītājam, taču tie kārtējo reizi apgalstmo jau ilgi valdošo netaisnību visās trīs valstīs, kā arī izceļ dažus atsevišķus cilvēka tiesību pārkāpumus, kas notikuši pēdējā laikā. Tā pārskatā par Latviju minēta gan padomju pārkrievināšanas politika, gan augošais spiediens pret Latvijas iedzīvotājiem, kas mēklē kontaktus ar latviešiem ārzemēs. Šķiet, gan Latvijā, gan Lietuvā pieaugušas bailes, ka Polijas strādnieku kustības idejas varētu leplūst caur Rietumiem, lai gan 1982. gadā Polija bija kara stāvokļa žņaugos.

Konkrēti pieminētas represijas, kas vērstas pret personām Latvijā, kuras it kā sadarbojušās ar LSDSP. Kongresa speciālisti norāda, ka Latvijas drošības iestādes acīm redzot bīstas, ka sociāldemokratis-kais novirziens "nēkjūst par katalizatoru neatkarīgai politiskai darbībai".

Vārdā minēti J. Būmeisters, D. Lismanis, Z. Skudra, un Vinķeļu ģimenes locekļi, kas visi pārcietuši smagas represijas pēdējos gados. Pieminēts Artura Zarīņa gadījums, kurš kopš 1947. gada cēnšas izceļot uz Savienotām Valstīm, jo viņam ir tiesības uz ASV pilsonību.

No visām trim Baltijas valstīm uzdoti dati par personu skaitu, kuras vērtīgi cēnšas izceļot vai nu uz ASV, vai Izraelu. Šādi fakti, lai gan interesanti, norāda uz kongresa ziņojuma ierobežojumiem. Tas saistas vispirms ar personām, kurām kāds sakars ar ASV, vai par kuru lietu attiecīgās emigrantu organizācijas ir kongresu informējušas. Ebrēju izceļošanas jautājumam arī plevērs sevišķu uzmanību kongresā. Taču visumā, apsvēlams fakts, ka cilvēku tiesību jautājums Baltijā plašos vilcienos kā arī atsevišķās detaļās izpelnījies ASV kongresa uzmanību.

Atbalstiet Jura Būmeistera Fondu Sakariem ar Latviju (FSL)

Lai veicinātu sakarus ar tautu okupētajā Latvijā un sniegtu materiālu palīdzību čekas vajātiem latviešiem, LSDSP darbības ietvaros izveidots Jura Būmeistera Fonds Sakariem ar Latviju. Zviedrijā nauda iemaksājama: Postgiro 45 83 35 - 7, Lettlands SAP. No citām zemēm: B. Misiņš, Bo 7241, S - 103 89 Stockholm.

BRĪVĪBAS RAIDĪTĀJS

Sākot ar šā gada 1. aprīli "Radio Brīvība" latviešu programmām grozīti viļņu garumi un frekvences. Raidījumu laiki paliek tie paši.

Raidām pēc Latvijas laika pulksten	Frekvences	Viļņu garumi metros
18.00 - 19.00	15380 11970 9505	19.5 25.1 31.6
22.00 - 23.00	15130 11970 9555	19.8 25.1 31.4
5.30 - 6.00	9680 7155 5955 3985	31.0 41.9 50.4 75.3
7.30 - 8.00	9680 7155 5955	31.0 41.9 50.4

Piektdienās, sestdienās un svētdienās ir divas pusstundu garas programmas. Pārējās dienās viena.

VĒL CĪŅA

1917. gadā demokrātiskās revolūcijas laikā. Viņš bija iestāties krievu sociālistu revolucionāru partijā. Nu Kalpaks mudināja lauciniekus pieteikties jaunās valsts armijā, lai cīnītos par neatkarības paturēšanu. Politisko darbu viņa bataljonā, saka autors, Kalpaks uzticēja virslieņnantam Pēterim Krievam, kurš bija LSDSP biedrs.

Sekoja barona Mantelēja pučs. Pagaidu Valdības patvēršanās uz "Saratova", "epizods" Andrievs Nēdra, Ziemeļnieki, Igaunijas palīdzība Latvijai, kāda "neitralitāte", slavenās Cēsu kaujas - un astotais jūlijs, diena, kurā Pagaidu Valdība atgriezās Latvijas galvaspilsētā. Stāsts par lieņnantu Tarenberga - t.i. autora paša - personīgo līdzdalību visos šajos notikumos nenoliedzami pieder grāmatas vissatīgākajām rindkopām.

Tad pats bīstamākais uzbrukums. To, aiz "firsta" Bermonta maskas slēpdamies, vada kritušās Vācijas politiskais ģenerālis Ridigers fon der Golcs. Starp neatkarīgās Latvijas karaspēka vienībām ir arī Tautas Padomes rota, kuras komandieris ir lieņnants Brūno Kalniņš.

Jaunās valsts politiskās vadības šaubas par to, vai pietiks spēka noturēties Daugavas krastā, apjukums, "vainas" piedēvēšana ģenerālim Dāvidam Šimonsonam un pulkvedim

Jorģim Zemītānam - un mūsu brīvības izkarotāju gatavība mirt, lai Latvija dzīvotu, ir uzspīdēdusi savus neizdzēšamos zīmogus viņām divdesmitsešām smago cīņu dienām.

Trīs mēnešus vēlāk, austrumu

frontē, apkļust arī otrā Latvijas ienaidnieka leroču troksnis.

Devīppadsmīt neatkarības gadi stāvēja priekšā -

Autoram par devumu tencinot, spēku stāstu turpināt no sirds novēlot.

Jānis Zalčmanis

MIRIS ANDREJS JOHANSONS

Andrejs Johansons jau jaunības gados velca darbus, ko parasti vīri padara tikai cienījamā vecumā. Par šo viņa steigu un savā ziņā par viņa paša jaunības laika aizliegšanu mēs, latviešu kultūras mīļotāji, varam būt pateicīgi. Vīra gados paveiktais vēl vairāk bagātinājies mūsu zinātni, literātūru - tās pagātni atdevis tagadnei un paglabājis nākotnei. Sevišķu paldies Andrejam Johansonam jāsaka visiem bijušiem, esošiem un nākotnes ridziniekiem. Viņa grāmatas "Vēju mežgli", "Rīgas svārkli mugurā" un "Visi Rīgas nami skan" paliks kā klasisks ieguldījums mūsu kultūrvēsturē uz laiku laikiem.

Vēl daudz darba Andrejam Johansonam bija padomā, viņa spožai spalvai bija rakstāmi vēl daudz vārdi. Tas nu daļēji jāmēģina veikt citiem, ja tas vispār iespējams. Tāpēc Andreja Johansona atzīšana veļos mūs visus skumdina un it īpaši viņa lielo draugu pulku, ko viņš bija ieguvis ar savu valdzinošo personību.

J. Gu.

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU DZIESMU DIENU, MINSTERE

- Un vēlā sēdēšana un padziedāšana pašu latviešu mītnē.

Gandrīz visi dziesmu dienu uzvedumi notiks Minsteres kongresu centrā - Halle Munsterland. Izstādes un stendi, kā arī dziesmu dienu informācijas centrs un pašu restorāns, būs MLG un Internāta telpās. Autobusu līnija savienos abas dziesmu dienu galvenās norišu vietas.

BRĪVĪBA - ADRESES MAINA

Pievienojiet līdzšinējo adresi liekotot līpekli uz BRĪVĪBAS aplokšnes, lēb lērakstiet -

Vārds/uzvārds

VECĀ ADRESE

Lūdzu lērakstiet -

Vārds/Uzvārds

JAUNĀ ADRESE

Kuponu lūdzu nosūtiet:

BRĪVĪBA, c/o J. Pētersons.

Flat A 22, Du Cane Court.

London SW17 7JA, England.

Brīvības abonements [10 nr. gadā] maksā: Zviedrijā kr 75.-; ASV dol. 20.-; Kanādā un Austrālijā dol. 25.-; Anglijā mērc. 5.50; Vācijā un citās Eiropas zemēs DM 30.-. Nauda lēmaksājama Zviedrijā: Lettlands SAP postgiro 458335/7, Box 7241. S-10389 Stockholm; Vācijā un citās Eiropas zemēs: G. Zēgners, Obersdorfstr. 53., 5300 Bonn 3 Gelslar, West Germany; Postscheck-konto Köln 186509-503.; Anglijā, ASV, Kanādā, Austrālijā: Brīvība c/o J. Pētersons, Flat A22 Du Cane Court, London SW17 7JA, England. Uz ārpus Eiropas zemēm izsūtā ar gaisa pastu.

Redaktori: Brūno Kalniņš, Atis Leļiņš, Aleksandrs Tērmāns. Techn. direktors: Pēteris Tērmāns. Redakcijas Adreses: BRĪVĪBA c/o Kalniņš, Strandlinden 61, 1tr. S-162 38 Vällingby, Sweden, vai arī, BRĪVĪBA c/o Leļiņš, Vissingbacken 9nb, S-163 64 Spånga, Sweden. Ansvarīg utgīvare: Jānis Robežnieks